

Carta d'un carcamal

Pastís d'aniversari. Foto: Viquipèdia

Sé que escrivint això quedaré com un carcamal davant de la majoria. Però és que ja tinc una edat i estic disposat a prendre partit i tacar-me. El català perd vocabulari i expressions genuïnes a marxes forçades. No cal ser cap gran lingüista per adonar-se'n. Aquest és el motiu, i no cap altre, que fa que escoltar **Rosalía** cantant 'cumpleanys' em deixi més aviat moix. A ella, l'entenc. Al seu exèrcit d'idòlatres, no.

Que sí, que ja sé que 'cumpleanys' es diu i fins i tot a molts llocs es diu des de fa temps. I a cada casa i cada cançó es pot parlar com es vulgui, i que l'art és lliure, només faltaria. Llibertat perquè el peix més gros es mengi el més petit! 'Aniversari', em temo que tens els dies comptats. Com els 'ningun' i 'ninguna' s'han cruspit el 'cap' a les ciutats, el 'zero' acaba amb el 'gens', el 'finde' ha escapat el 'cap de setmana' i el 'malo' està acabant amb el 'dolent'. Que això són dinàmiques naturals? Potser sí. Ei, us recordeu dels pronoms febles? Que guais que eren, eh?

És curiós com cada gest de **Rosalía** provoca un allau de reaccions orgàsmiques destinades a sepultar qualsevol mostra de recança envers 'el fenomen'. Tots a una, Font Ovelluna! En realitat, jo no trobo gaires rastres de les crítiques per les quals se l'ha de defensar tan massivament. Per això escric aquest article, perquè sento que algú ho ha de fer. En el camp de l'opinió publicada, el desequilibri de parers és palmari. Divendres, **Jordi Bianciotto** reivindicava a *Nació digital* el 'cumpleanys' com un barbarisme genuí d'aquell català prenatal parlat antigament al carrer. Dissabte, dues pàgines a *El Periódico* desplegaven tot un catàleg d'arguments i justificacions -fins i tot contradictòries entre si- en boca d'acadèmics i especialistes. A la seva columna, **Jordi Puntí** afinava quan deia que el que no s'ha de fer és barrejar els registres. Completament d'acord. No cal que **Rosalía** escrigui com **Josep Carner**. Però aleshores tampoc no cal que la santifiquem com la principal ambaixadora de la cultura catalana (això va dir al mateix diari un il·lustre articulista) ni que ens haguem de mossegar la llengua si ens grinyola l'oïda o trobem que aquesta hiperpromoció passa de taca d'oli i és el símptoma d'un país amb un sistema cultural gregari i esquistat.

Continuem repassant els massatges dels *mass media*: l'endemà diumenge (o com també es diu ara, 'al dia següent') a *La Vanguardia* **Magí Camps** escrivia sobre el tema, donava milions de gràcies a **Rosalía** i establia una interessant distinció entre error i transgressió, posant com a exemple de la segona la pintura de **Picasso**. Potser sí que el 'cumpleanys' de **Rosalía** és una transgressió. Però les visionàries transgressions de **Picasso** van fer avançar la pintura, com les genialitats de **Cervantes**, capaç de convertir els errors de la primera part del *Quixot* en transgressions a la segona, van fer avançar la literatura. Ara, aquesta transgressió de la cantant, on ens du? A ella l'està duent molt lluny, això és molt clar, però a nosaltres? De veritat enriqueix la llengua? Em temo que ens farà més pobres.

Sí, a la música popular sempre hi ha hagut barbarismes, errors, llenguatge del carrer, transgressions, llicències o com en vulgueu dir. Tenim els casos paradigmàtics de **Sau**, que veien 'reflexada' la teva llum, i de **Lluís Llach**, que volent anar a Itaca enfilava proa cap a 'Itaca'. El que no havia vist mai és que un episodi així vingués acompanyat de tanta pirotècnia, tants milions de gràcies i tanta defensa aferrissada al crit de «puristes a la foguera»!

Si aquestes cabòries us deixen indiferents, no passa res. Gaudim dels fenòmens, surfegem en grans onades, travessem fronteres i aplaudim amb les orelles. Total, són quatre dies i tard o

d'hora tots direm *happy birthday*... així que... llibertat! Llancem-nos a guanyar bitllets de cent («ei, ho diem en mode irònic, en realitat som artistes revolucionaris i menyspreem els calerons i les pessetones»).

Però si heu llegit fins aquí potser vol dir que el tema us interessa i que ja heu vist «Llenguaferits», l'excel·lent programa del *Trenta minuts*. Abans la substitució lingüística trotava a ritme de tartana tra-trà i ara vola supersònica a toc de clic. I no en té la culpa l'estat opressor, en tenim la culpa tu i jo.